

siones componit, & ordinat: & quantum ad hoc vita activa adjuvat ad contemplationem, quæ impeditur per inordinationem interiorum passionum. Unde Gregorius dicit in VI. Moral. (loc. cit.) *Cum contemplationis aciem aliqui tenere desiderant, prius se in campo operis per exercitium probent, ut sollicite sciant, si nulla iam mala proximi irrogant, si rogata à proximis equanimiter portant, si obsequi bonis temporalibus nequaquam mens lætitia subvertitur, si subtrahitis non nimio merore læsciant: ac deinde perpendant, si cum ad senectus ipsos introitus redeunt, in eo quod spiritualia rimantur, nequaquam secum rerum corporaliū umbras trahunt, vel fortasse trahit manus discretionis abigunt.* Ex hoc ergo exercitium vite activæ confertur ad contemplativam, quod quietat interiores passiones, ex quibus fantasmata proveniunt, per quæ contemplatio impeditur.

Et per hoc patet responsio ad objecta. Nam rationes illæ procedunt quantum ad ipsam occupationem exteriorum actuum, non autem quantum ad effectum, qui est moderatio passionum.

ARTICULUS IV.

Utrum vita activa sit prior quam contemplativa.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod vita activa non sit prior quam contemplativa. Vita enim contemplativa directe pertinet ad dilectionem Dei; vita autem activa ad dilectionem proximi. Sed dilectio Dei præcedit dilectionem proximi, in quantum proximus propter Deum diligitur. Ergo videtur quod etiam vita contemplativa sit prior quam activa.

2. Præterea Gregorius dicit super Ezech. (hom. xvi. à med.) *Sciendum est quod scilicet bonus ordo vivendi est ut ab activa in contemplativam tendatur: ita plerumque utiliter à contemplativa animus ad activam refertur.* Non ergo simpliciter vita activa est prior quam contemplativa.

3. Præterea. Ea quæ diversis competunt, non videntur ex necessitate ordinem habere. Sed vita activa & contemplativa diversis competunt: dicit enim Gregorius in VI. Moral. (cap. xvii. ante med.) *Septem qui contemplari Deum quieti poterant, occupationibus prescriptis occiderunt, & sepe qui occupari bene visibus humanis vivebant, gladio sue quietis extincti sunt.* Non ergo vita activa prior est quam contemplativa.

Sed contra est quod Gregorius dicit super Ezech. (hom. 11. partum ante med.) *Ac prima vita prior est tempore quam contemplativa: quia ex bono opere tenditur ad contemplationem.*

Respondeo dicendum, quod aliquid dicitur esse prius dupliciter. Uno modo secundum suam naturam: & hoc modo vita contemplativa est prior quam activa, in quantum prioribus, & melioribus insitit: unde & activam vitam movet, & dirigat. Ratio enim superior, quæ contemplationi deputatur, comparatur ad inferiori, quæ deputatur actioni, sicut vir ad mulierem, quæ est per virum regenda, ut Augustinus dicit XII. de Trinit. (cap. xii.)

Alio modo est aliquid prius quoad nos, quod scilicet est prius in via generationis: & hoc modo vita activa est prior quam contemplativa, quia disponit ad contemplativam, ut ex supradictis patet (quæst. clxxxii. art. 1. ad 3.) Dispositio enim in via generationis præcedit formam, quæ simpliciter, & secundum suam naturam est prior.

Ad primum ergo dicendum, quod vita contemplativa non ordinatur ad qualemcumque dilectionem Dei, sed ad perfectam; sed vita activa est necessaria ad dilectionem proximi qualemcumque: unde Gregorius dicit super Ezech. (loc. sup. cit.) *Sine contemplativa vita intrare possunt ad celestem patriam quæ bona quæ possunt, operari non negligunt, sine activa autem intrare non possunt, si negligunt bona operari quæ possunt.* Ex quo etiam patet quod vita activa præcedit contemplativam, sicut illud quod est commune omnium, præcedit in via generationis id quod est proprium perfectorum.

Ad secundum dicendum, quod à vita activa proceditur ad vitam contemplativam secundum ordinem generationis; à vita autem contemplativa reditur ad vitam activam per viam directionis; ut scilicet vita activa per contemplationem dirigatur; sicut etiam per operationes acquiritur habitus, & per habitum acquiritur perfectus aliquis operatur, ut dicitur in II. Ethic. (cap. 1. 11. & 12.)

Ad tertium dicendum, quod illi qui sunt proni ad passiones propter earum imperium ad agendum, sunt simpliciter magis apti ad vitam activam propter spiritus inquietudinem. Unde dicit Gregorius in VI. Moral. (cap. xvii. ante med.) *quod nonnulli ita inquieti sunt, ut si vacationem laboris haberint, gravibus laborent: quia tanto deteriores cordis tumultus tolerant, quanto eis licentius ad cogitationes vacent.* Quidam vero habent naturaliter animi puritatem, & quietem, per quam ad contemplationem sunt apti; qui si totaliter actionibus deputentur, detrimentum subdebunt. Unde Gregorius dicit in VI. Moral. (loc. cit.) *quod quorundam hominum ita occiosa mentes sunt, ut si eos labor occupationibus excipiat, in ipsa operis incubatione succumbant.* Sed, sicut ipse postea subdit (ibid. à med.) *Septem*

U pigras mentes amor ad opus excitat, & inquietas in contemplatione timor refrenat. Unde & illi qui sunt magis apti ad activam vitam, possunt per exercitium activæ ad contemplativam preparari; & illi nihilominus qui sunt magis ad contemplativam apti, possunt exercitia vite activæ subire, ut per hoc ad contemplationem paratiores reddantur.

QUÆSTIO CLXXXIII.

De officiis, & variis statibus hominum, in generali,

in quatuor articulis divisa.

Consequenter considerandum est de diversitate statuum, & officiorum humanorum: & primo considerandum est de officiis, & statibus hominum in generali; secundo specialiter de statu perfectorum.

Et circa primum quaruntur quatuor.

Primo, quid faciat in omnibus statum. Secundo, utrum in hominibus debeant esse diversi status, sive diversa officia. Tertio, de differentia officiorum. Quarto, de differentia statuum.

ARTICULUS I.

Utrum status in sui ratione importet conditionem libertatis, vel servitutis.

Inf. art. 4. corp. & quæst. clxxxiv. art. 4. corp. & quæst. clxxxvi. art. 6. corp. & quodl. 11. art. 17. corp.

AD primum sic proceditur. Videtur quod status in sui ratione non importet conditionem libertatis, vel servitutis. Status enim à stando dicitur. Sed stare dicitur aliquis ratione rectitudinis: unde dicitur Ezech. 11. 1. *Fili hominis sit super pedes tuos: & Gregorius dicit in VII. Moral. (cap. xvii. circ. med.) Ab omni statu rectitudinis deperunt qui per noxia verba dilabuntur.* Sed rectitudinem spirituales acquirit homo per hoc quod subiecit suam voluntatem Deo: unde super illud Psal. xxxi. *Rectus decet eum laudario,* dicit Glossa (ordin. Augustini:), *Recti sunt qui dirigunt cor suum secundum voluntatem Dei.* Ergo videtur quod sola obedientia divinum mandatorum sufficiat ad rationem status.

2. Præterea. Nomen status videtur importare immobilitatem, secundum illud I. ad Cor. xv. 58. *Stabiles esote, & immobiles:* unde Gregorius dicit super Ezech. (hom. xxi. aliquant. princ.) *Lapis quadrus est, & quæsi*

Th. Op. Tom. IV.

ex omni latere statum habet, qui casum in aliqua permutatione non habet. Sed virtus est quæ immobiliter facit operari, ut dicitur in II. Ethic. (cap. 1. & 11.) Ergo videtur quod ex omni operatione virtuosa aliquis statum adipiscatur.

3. Præterea. Nomen status videtur ad quandam altitudinem pertinere: nam ex hoc aliquis stat quod in altum erigitur. Sed per diversa officia aliquis fit altior altero: similiter etiam per gradus, vel ordines diversos diversimode homines in quadam altitudine constituuntur. Ergo sola diversitas graduum, vel ordinum, vel officiorum sufficit ad diversificandum statum.

Sed contra est quod in Decr. 11. quæst. vi. (cap. xl.) dicitur: *Si quando in causa capituli, vel causa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per seipsum est agendum:* ubi causa status appellatur pertinet ad libertatem, vel servitutem. Ergo videtur quod non variet statum hominis, nisi id quod pertinet ad libertatem, vel servitium.

Respondeo dicendum, quod status, proprie loquendo, significat quandam positionis differentiam, secundum quam aliquid disponitur, secundum modum suæ naturæ, quasi in quadam immobilitate. Est enim naturale homini ut caput ejus in superiori tendat, & pedes in terra firmetur, & cetera membra media convenienti ordine disponantur: quod quidem non accidit, si homo jaceat, vel sedeat, vel accumbat, sed solum quando erectus stat: nec rursus stare dicitur, si moveatur, sed quando quiescit. Et inde est quod etiam in ipsis actionibus humanis dicitur negotium aliquem statum habere secundum ordinem propriæ dispositionis cum quadam immobilitate, seu quiete.

Unde & circa homines, ea quæ de facili circa eos variantur, & extrinsecæ sunt, non constituunt statum, puta quod aliquis fit dives, vel pauper, in dignitate constitutus, vel plebeus, vel si quid aliud est hujusmodi. Unde & in iure civili (Lib. Casus. & seq. ff. de Senatorib.) dicitur, quod ei qui à seutu amoveatur, magis dignitas quam status auferretur. Sed solum id videtur ad statum hominis pertinere quod respicit obligationem personæ hominis, prout scilicet aliquis est sui juris, vel alieni: & hoc non ex aliqua causa levi, vel de facili mutabili, sed ex aliquo permanente: & hoc est quod pertinet ad rationem libertatis, vel servitutis. Unde status pertinet proprie ad libertatem, vel servitutem sive in spiritualibus, sive in civilibus.

Ad primum ergo dicendum, quod rectitudo, in quantum hujusmodi, non pertinet ad ratio-

Rt 2

tio-

tionem status, sed solum in quantum est naturalis homini, simul addita quadam quiete. Unde in aliis animalibus non requiritur rectitudo, ad hoc quod stare dicantur; nec etiam homines stare dicuntur, quantumcumque sint recti, nisi quiescant.

Ad secundum dicendum, quod immobilitas non sufficit ad rationem status: nam etiam sedens, vel jacens quiescit, qui tamen non dicitur stare.

Ad tertium dicendum, quod officium dicitur per comparationem ad actum; gradus autem dicitur secundum ordinem superioritatis, & inferioritatis. Sed ad statum requiritur immobilitas in eo quod pertinet ad conditionem personæ.

ARTICULUS II. 865

Utrum in Ecclesia debeat esse diversitas officiorum seu statuum.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod in Ecclesia non debeat esse diversitas officiorum, vel statuum. Diversitas enim unitati repugnat. Sed fideles Christi ad unitatem vocantur, secundum illud Joan. xvii. 21. *Ut sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus.* Ergo in Ecclesia non debet esse diversitas officiorum, sive statuum.

2. Præterea. Natura non facit per multa quod potest facere per unum. Sed operatio gratiæ est multo ordinatior quam operatio naturæ. Ergo convenientius esset quod ea quæ pertinent ad actus gratiæ, per eosdem homines administrarentur; ita ut non esset in Ecclesia diversitas officiorum, & statuum.

3. Præterea. Bonum Ecclesiæ maxime videtur in pace consistere, secundum illud Psal. cxlvi. 3. *Qui posuit fines tuos pacem:* & II. ad Cor. ult. 11. dicitur: *Pacem habete, & Deus paci erit vobis.* Sed diversitas est impediva paci, quam similitudo causare videtur, secundum illud Eccli. xiiii. 19. *Omne animal diligit similitudinem suam:* & Philo sophus dicit in V. Politic. (cap. iv.) quod *modica differentia facit in civitate desiderium.* Ergo videtur quod non oporteat in Ecclesia esse diversitatem statuum, & officiorum.

Sed contra est quod in Psal. xlv. ad laudem Ecclesiæ dicitur, quod est *circumamicta varietate.* Ubi Glossa (ord. Calsiod. sup. illud, *Circumdata varietate*) dicit, quod, *docet trina Apostolorum, & confessio Martyrum, & puritate Virginum, & lamento Penitentium ornatur Regina, id est Ecclesiæ.*

Respondetur dicendum, quod diversitas statuum, & officiorum in Ecclesia ad tria pertinet.

Primo quidem ad perfectionem ipsius Ecclesiæ. Sicut enim in rerum naturalium ordine perfectio, quæ in Deo simpliciter, & uniformiter invenitur, in universitate creaturarum inveniri non potest, nisi difformiter, & multipliciter; ita etiam plenitudo gratiæ, quæ in Christo sicut in capite addunatur, ad membra eius diversimode redundat, ad hoc quod corpus Ecclesiæ sit perfectum. Et hoc est quod Apostolus dicit ad Ephes. iv. 2.

Ipse dedit quosdam quidem Apostolos quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consummationem sanctorum. Secundo autem pertinet ad necessitatem actionum, quæ sunt in Ecclesia necessariæ. Oportet autem ad diversas actiones diversos homines deputari, ad hoc quod expeditius, & sine confusione omnia peragantur; & hoc est quod Apostolus dicit ad Rom. xii. 4. *Sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum corpus sumus in Christo.* Tertio pertinet ad dignitatem, & pulchritudinem Ecclesiæ, quæ in quodam ordine consistit: unde dicitur III. Reg. x. 5. quod videtur Regina *Saba omnem sapientiam Salomonis, & habitacula seravorum, & ordines ministrantium, non habebat ultra spiritum.* Unde, & Apostolus dicit II. ad Timoth. 11. 20. quod *in magna domo non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fæculina.*

Ad primum ergo dicendum, quod diversitas statuum, & officiorum non impedit Ecclesiæ unitatem, quæ persicitur per unitatem fidei, & caritatis, & mutue subordinationis, secundum illud Apostoli ad Ephes. iv. 16. *Ex quo totum corpus est compactum, scilicet per fidem, & connexum, scilicet per caritatem, per omnem juncturam subordinationis, dum scilicet unus alii servit.*

Ad secundum dicendum, quod sicut natura non facit per multa quod potest facere per unum; ita etiam non coarctat in unum id ad quod multa requiruntur, secundum illud Apostoli I. ad Corinth. xii. 17. *Si totum corpus oculus, ubi audiret?* Unde & in Ecclesia, quæ est Corpus Christi, oportuit membra diversitati secundum diversa officia, statum, & gradus.

Ad tertium dicendum, quod sicut in corpore naturali membra diversa consentiunt in unitate per virtutem spiritus vivificantis, quo ascendente membra corporis separantur; ita etiam in corpore Ecclesiæ conservatur pax diversorum membrorum virtute spiritus Sancti, qui corpus Ecclesiæ vivificat, ut habetur Joan. vi. Unde Apostolus dicit ad Ephes. iv. 2. *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis.* Disedit autem aliquis ab hac unitate spiritus, dum querit quæ sibi sunt propria; sic-

sicut etiam in terrena civitate pax tollitur ex hoc quod cives singuli quæ sua sunt querunt. Alioquin per officiorum, & statuum distinctionem tam mentis, quam civitatis terrenæ magis pax conservatur, in quantum per hæc plures sunt qui communicant actibus publicis. Unde & Apostolus dicit I. ad Corinth. xii. 24. quod *Deus temperavit (a) nos, ut non sit schisma in corpore, sed pro invicem solliciti sint membra.*

ARTICULUS III. 866

Utrum officia distinguantur per actus.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod officia non distinguantur per actus. Sunt enim infinite diversitates humanorum actuum tam in spiritualibus, quam in temporalibus. Sed infinitorum non potest esse certa distinctio. Ergo per diversitates actuum non potest esse humanorum officiorum certa distinctio.

2. Præterea. Vita activa, & contemplativa secundum actus distinguuntur, ut dicitur est (quæst. clxxxix. art. 1.) Sed alia videtur esse distinctio officiorum à distinctioe vitarum. Non ergo officia distinguuntur per actus.

3. Præterea. Ordines etiam ecclesiastici, & status, & gradus per actus distingui videntur. Si ergo officia distinguantur per actus, videtur sequi quod eadem sit distinctio officiorum, graduum, & statuum. Hoc autem est falsum, quia diversimode in suas partes dividuntur. Non ergo videtur quod officia distinguantur per actus.

Sed contra est quod Isidorus in Lib. VI. Etym. (cap. xviii. in princ.) dicit, quod *officium ab efficiendo est dictum, quasi efficium, propter decorem sermonis, una mutata littera.* Sed efficere pertinet ad actionem. Ergo officia per actus distinguuntur.

Respondetur dicendum, quod, sicut dicitur est (art. præc.) diversitas in membris Ecclesiæ ad tria ordinatur, scilicet ad perfectionem, actionem, & decorem: & secundum hæc tria triplex distinctio diversitatis fidelium accipi potest. Una quidem per respectum ad perfectionem: & secundum hoc accipitur differentia statuum, prout quidam sunt aliis perfectiores.

Alia vero distinctio accipitur per respectum ad actionem: & hæc est distinctio officiorum: dicuntur enim in diversis officiis esse qui sunt ad diversas actiones deputati.

Alia autem per respectum ad ordinem pluritudinis ecclesiasticæ: & secundum hoc

accipitur differentia graduum, prout scilicet etiam in eodem statu, vel officio unus est alio superior. Unde & in Psal. xlvii. 3. dicitur secundum aliam litteram (LXX. interp. *Deus (b) in gradibus ejus cognoscitur.*

Ad primum ergo dicendum, quod materialis diversitas humanorum actuum est infinita: & secundum hanc non distinguuntur officia, sed secundum formalem diversitatem, quæ accipitur secundum diversas species actuum, secundum quam actus hominis non sunt infiniti.

Ad secundum dicendum, quod vita dicitur absolute: & ideo diversitas vitarum accipitur secundum diversos actus qui conveniunt homini secundum seipsum. Sed efficientia, à qua sumitur nomen officii, ut dictum est (in arg. *Sed cont.*) importat actionem tendentem in aliud, ut dicitur in IX. Metaph. (text. 16.) Et ideo officia distinguuntur proprie secundum actus qui referuntur ad alios; sicut dicitur doctor habere officium, vel iudex, & sic de aliis. Et ideo Isidorus dicit (loc. sup. cit.) quod *officium est ut quisque illa agat que nulli officiant, id est noceant, sed proficiant omnibus.*

Ad tertium dicendum, quod diversitas statuum, officiorum, & graduum secundum diversa sumitur, ut dictum est (art. 1. hujus quæst. ad 3.) Contingit tamen quod ista tria in eodem concurrant; puta cum aliquis deputatur ad aliquem actum alterum, simul ex hoc habet & officium, & gradum, & ulterius quendam perfectionis statum propter actus sublimitatem sicut patet de Episcopo. Ordines autem ecclesiastici specialiter distinguuntur secundum diversa officia. Dicit enim Isidorus in Lib. VI. Etymol. (loc. sup. cit.) *Officiorum plurima genera sunt; sed præcipuum illud est quod in saceris, divinisque rebus habetur.*

ARTICULUS IV. 867

Utrum differentia statuum attendatur secundum incipientes, proficientes, & perfectos.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod differentia statuum non attendatur secundum incipientes, proficientes, & perfectos. Diversorum enim generum diversæ sunt & specie differentia. Sed secundum hanc differentiam inchoationis, profectus, & perfectionis dividuntur gradus caritatis, ut supra habitum est (quæst. xxv. art. 9.) quod de caritate ageretur. Ergo videtur quod secundum

(a) Ita edit. omnes. In quibusdam mss. deest nos. Vulgata: Deus temperavit corpus ei cui deest...
(b) Vulgata in domibus.

dum hoc non sit accipienda differentia. statum.

2. Præterea. Status, sicut dictum est (art. 1. huj. quæst.) respicit conditionem servitutis, vel libertatis: ad quam non videtur pertinere prædicta differentia incipientium, proficientium, & perfectiorum. Ergo inconvenienter status per ista dividitur.

3. Præterea. Incipientes, proficientes, & perfecti distinguuntur secundum magis, & minus; quod videtur magis pertinere ad rationem gradus. Sed alia est divisio graduum, & statuum, ut supra dictum est (art. 2. & 3. præc.) Non ergo convenienter dividitur status secundum incipientes, proficientes, & perfectos.

Sed contra est quod Gregorius dicit in Moral. (Lib. XXIV. cap. VII. aliquant. à princ.) *Tres sunt modi conversorum, incubatio, medietas, atque perfectio: & super Ezech. (hom. xv. aliquant. à princ.) dicit, quod alius sunt virtutis exordia, alius profectus, alius perfectio.*

Respondens dicendum, quod, sicut supra dictum est (art. 1. huj. quæst.) status libertatem respicit, vel servitutem. Invenitur autem in rebus spiritualibus duplex servitus, & duplex libertas: una quidem est servitus peccati; altera vero est servitus iustitiæ. Similiter etiam est duplex libertas: una quidem à peccato; alia vero à iustitia, ut patet per Apostolum, qui dicit ad Rom. VII. 20. *Cum servi essetis peccati, liberi fuistis iustitiæ; nunc vero liberati à peccato, servi estis facti Deo.*

Est autem servitus peccati, vel iustitiæ, cum aliquis vel ex habitu peccati ad malum inclinatur, vel ex habitu iustitiæ inclinatur ad bonum; & similiter etiam libertas à peccato est, cum aliquis ab inclinatione peccati non superatur: libertas autem à iustitia est, cum aliquis propter amorem iustitiæ non retardatur à malo. Verumtamen quia homo secundum naturalem rationem ad iustitiam inclinatur, peccatum autem est contra naturalem rationem consequens est quod libertas à peccato sit vera libertas: quæ conjungitur servituti iustitiæ, quia per utrumque tendit homo in id quod est conveniens sibi: & similiter vera servitus est servitus peccati; cui conjungitur libertas à iustitia: quia scilicet per hoc homo impeditur ad eoque est proprium sibi.

Hoc autem quod homo efficiatur servus iustitiæ, vel peccati contingit per humanum studium, sicut Apostolus dicit ibidem: *Cui exhibitis vos servos ad obediendum; servi ejus estis; cui obediistis; sive peccati ad mortem, sive obediistis ad iustitiam.* In omni autem humano studio est accipere principium, medium, & terminum: & inde consequens est quod status spiritualis servitutis, & liber-

tatis secundum tria distinguantur, scilicet secundum principium, ad quod pertinet status incipientium; & medium, ad quod pertinet status proficientium; & terminum, ad quem pertinet status perfectiorum.

Ad primum ergo dicendum, quod libertas à peccato sit per caritatem, quæ diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis, ut dicitur ad Rom. V. Et inde de est quod dicitur II. ad Corinth. 111. 17. *Ubi spiritus Domini, ibi libertas.* Et ideo eadem est divisio caritatis, & statuum pertinentium ad spirituales libertatem.

Ad secundum dicendum, quod incipientes, proficientes, & perfecti, secundum quod per hoc status diversi distinguuntur, dicuntur homines non secundum quodcumque studium, sed secundum studium eorum quæ pertinent ad spirituales libertatem, vel servitutem, ut dictum est (in corp. art. & art. 1. huj. quæst.)

Ad tertium dicendum, quod, sicut prius dictum est (art. præc. ad 3.) nihil prohibet, in idem concurrere gradum, & statum. Nam & in rebus mundanis illi qui sunt liberi, non solum sunt alterius status quam servi, sed etiam sunt altioris gradus.

QUÆSTIO CLXXXIV.

De his quæ pertinent ad statum perfectionis in communi.

in isto articulo divisa.

Deinde considerandum est de his quæ pertinent ad statum perfectionis, ad quem alii status ordinantur. Nam consideratio officiorum, quantum quidem ad alios actus, pertinet ad legis postores; quantum autem ad sacra ministeria, pertinet ad considerationem ordinum, de quibus in tertia parte agitur. Circa statum autem perfectiorum triplex consideratio occurrit. Primo quidem de statu perfectionis in communi; secundo de his quæ pertinent ad perfectionem Episcoporum; tertio de his quæ pertinent ad perfectionem Religiosorum.

Circa primum queruntur octo.

Primo, utrum perfectio attendatur secundum caritatem.

Secundo, utrum aliquis possit esse perfectus in hac vita.

Tertio, utrum perfectio hujus vite consistat principaliter in consiliis, vel in præceptis.

Quarto, utrum quicumque est perfectus, sit in statu perfectionis.

Quinto, utrum prælati, & religiosi specialiter sint in statu perfectionis.

Sex.

Sexto, utrum omnes prælati sint in statu perfectionis.

Septimo, qui status sit perfectior, utrum religiosorum, vel Episcoporum.

Octavo, de comparatione religiosorum ad plebanos, & archidiaconos.

ARTICULUS I. 868.

Utrum perfectio christiane vite attendatur specialiter secundum caritatem.

III. P. quæst. XLV. art. 3. corp. & III. con. cap. cxxxv. & quod. 111. art. 17. & opusc. XVII. cap. 1. & 111. & Phil. 111 in quæst. 2. & 111. lect. 2. primo in ratione.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod perfectio christiane vite non attendatur specialiter secundum caritatem. Dicit enim Apostolus I. ad Corinth. XIV. 20. *Mais parvuli estote, sensibus autem perfecti.* Sed caritas non pertinet ad sensum, sed magis ad affectum. Ergo videtur quod perfectio christiane vite non consistat principaliter in caritate.

2. Præterea. Ad Ephes. ult. 23. dicitur: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare:* de armatura autem Dei subjungit, dicens: *State succincti lumbos vestros in veritate, & indui loriceam justitiæ, in omnibus sumentes scutum fidei.* Ergo perfectio christiane vite non solum attenditur secundum caritatem, sed etiam secundum alias virtutes.

3. Præterea. Virtutes specificantur per actus, sicut & alii habitus. Sed Jacobi 1. 4. dicitur quod, *patientia opus perfectum habet.* Ergo videtur quod status perfectionis attendatur magis secundum patientiam.

Sed contra est quod dicitur ad Coloss. 111. 14. *Super omnia caritatem habete, quæ est vinculum perfectionis,* quia scilicet omnes alias virtutes quodammodo ligat in unitatem perfectam.

Respondeo dicendum, quod unumquodque dicitur esse perfectum, in quantum attingit proprium finem, qui est ultima rei perfectio. Caritas autem est quæ unit nos Deo, qui est ultimus finis humane mentis: quia qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus in eo, ut dicitur I. Joan. IV. 16. Et ideo secundum caritatem specialiter attenditur perfectio christiane vite.

Ad primum ergo dicendum, quod perfectio humanorum sensuum præcipue in hoc videtur consistere ut in veritate veritatis conveniant, secundum illud I. ad Corinth. 1. 10. *Sitis perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia.* Hoc autem fit per caritatem, quæ consensum in hominibus operatur. Et ideo

etiam perfectio sensuum radicaliter in perfectione caritatis consistit.

Ad secundum dicendum, quod dupliciter potest dici aliquis perfectus. Uno modo simpliciter: quæ quidem perfectio attenditur secundum id quod pertinet ad ipsam rei naturam; puta si dicatur animal perfectum, quando nihil ei deficit ex dispositione membrorum, & aliis hujusmodi, quæ requiruntur ad vitam animalis. Alio modo dicitur aliquid perfectum secundum quid: quæ quidem perfectio attenditur secundum aliquid exterius adiacens; puta in albedine, vel nigredine, vel aliquo hujusmodi. Vita autem christiana specialiter in caritate consistit, per quam anima Deo conjungitur: unde dicitur I. Joan. 111. 14. *Qui non diligit, manet in morte.* Et ideo secundum caritatem attenditur simpliciter perfectio christiane vite, sed secundum alias virtutes secundum quid. Et quia id quod est simpliciter, est principalissimum, & maximum respectu aliorum, inde est quod perfectio caritatis est principalissima respectu perfectionis, quæ attenditur secundum alias virtutes.

Ad tertium dicendum, quod patientia dicitur habere opus perfectum in ordine ad caritatem, in quantum scilicet ex abundantia caritatis provenit quod aliquis patienter toleret adversa, secundum illud ad Rom. VIII. 33. *Quis nos separabit à caritate Dei? tribulatio, an angustia? &c.*

ARTICULUS II. 869

Utrum aliquis in hac vita possit esse perfectus.

Sum. quæst. XXIV. art. 8. & III. dist. XXIX. quæst. 1. art. 8. quæst. 2. & ver. quæst. 2. art. 1. & Eph. VI. lect. 4. & Phil. 111. lect. 1.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod nullus in hac vita possit esse perfectus. Dicit enim Apostolus I. Cor. XIII. 10. *Cum venerit quod perfectum est, evanescit quod ex parte est.* Sed in hac vita non evanescit quod ex parte est: manent enim in hac vita fides, & spes, quæ sunt ex parte. Ergo nullus in hac vita est perfectus.

2. Præterea. Perfectum est cui nihil deest, ut dicitur in III. Physic. (text. 63.) Sed nullus est in hac vita cui non deest aliquid: dicitur enim Jacobi 111. 2. *In multis offendimus omnes: & in Psal. cxxxviii. 16. dicitur: Imperfectum meum viderunt oculi tui.* Ergo nullus est in hac vita perfectus.

3. Præterea. Perfectio vite christiane, sicut dictum est (art. præc.) attenditur secundum caritatem, quæ sub se comprehendit dilectionem

nam

nem Dei, & proximi. Sed quantum ad dilectionem Dei, non potest aliquis perfectam caritatem in hac vita habere: quia, ut Gregorius dicit super Ezech. (hom. xiv. parum à med.) *(amoris ignis, qui hic ardere incipit, cum ipsam quem amat, viderit, amplius in amore ipsius ignescit: neque etiam quantum ad dilectionem proximi, quia non possumus in hac vita omnes proximos actualiter diligere, et si habitualiter eos diligamus: dilectio autem habitualis imperfecta est. Ergo videtur quod nullus in hac vita possit esse perfectus.)*

Sed contra est quia lex divina non inducit ad impossibile. Inducit autem ad perfectionem, secundum illud Matth. v. 48. *Estote perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.* Ergo videtur quod aliquis in hac vita possit esse perfectus.

Respondeo dicendum, quod, sicut dicitur est (art. præc.) perfectio vitæ christianæ in caritate consistit. Importat autem perfectio quamdam universalitatem: quia, ut dicitur in III. Physic. (text. 63.) perfectum est cui nihil deest. Potest ergo triplex perfectio considerari. Una quidem absoluta, quæ attenditur non solum secundum totalitatem ex parte diligentis, sed etiam ex parte diligibilis, prout scilicet Deus tantum diligitur, quantum diligibilis est: & talis perfectio non est possibilis alicui creaturæ, sed competit soli Deo, in quo bonum integraliter, & essentialiter invenitur.

Alia autem est perfectio quæ attenditur secundum totalitatem absolutam ex parte diligentis; prout scilicet affectus secundum totum suum posse semper actualiter tendit in Deum: & talis perfectio non est possibilis in via, sed erit in patria.

Tertia autem est perfectio quæ neque attenditur secundum totalitatem ex parte diligentis, neque secundum totalitatem ex parte diligibilis, quantum ad hoc quod semper actu feratur in Deum, sed quantum ad hoc quod excludantur ea quæ repugnant motui dilectionis in Deum, sicut Augustinus dicit in Lib. LXXXIII. Q. (quæst. xxxvi. non longe à princ.) quod *omnium caritatis est exordia, perfectio nulla cupiditas.* Et talis perfectio potest in hac vita haberi; & hoc dupliciter. Uno modo inquantum ab affectu hominis excluditur omne illud quod contrariatur caritati, sicut est peccatum mortale: & sine tali perfectione caritas esse non potest, unde est de necessitate salutis. Alio modo inquantum ab affectu hominis excluditur non solum illud quod est caritati contrarium, sed etiam omne illud quod impedit ne affectus mentis totaliter dirigatur ad Deum: sine qua perfectione caritas esse potest, puta in incipientibus, & proficientibus.

Ad primum ergo dicendum, quod Apostolus ibi loquitur de perfectione patriæ, quæ non est in via possibilis.

Ad secundum dicendum, quod illi qui sunt in hac vita perfecti in multis dicuntur offendere secundum peccata venialia, quæ consequuntur ex infirmitate præsentis vitæ: & quantum ad hoc etiam habent aliquid imperfectum per comparisonem ad perfectionem patriæ.

Ad tertium dicendum, quod sicut status præsentis vitæ non patitur ut homo semper actu feratur in Deum; ita etiam non patitur quod actu feratur in omnes proximos singulatis: sed sufficit quod feratur communiter in omnes in universali, & in singulis habitualiter, & secundum animi præparationem. Potest autem etiam circa dilectionem proximi duplex perfectio attendi, scilicet ut circa dilectionem Dei: una quidem, sine qua caritas esse non potest, ut scilicet homo nihil habeat in affectu quod sit contrarium dilectioni proximi; alia autem, sine qua caritas inventiri potest: quæ quidem attenditur tripliciter. Primo quidem secundum extensionem dilectionis, ut scilicet aliquis non solum diligit amicos, & notos; sed etiam extraneos, & ulterius inimicos: hoc enim, ut dicit Augustinus in Enchirid. (cap. LXXXIII) est perfectiorum signum Dei. Secundo, secundum intentionem, quæ ostenditur ex his quæ homo propter proximum continent, ut scilicet homo contemnat non solum exteriora bona propter proximum, sed etiam afflictiones corporales, & ulterius mortem, secundum illud Joan. xv. 13. *Majorem dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Tertio quantum ad affectum dilectionis, ut scilicet homo pro proximis impendat non solum temporalia beneficia, sed etiam spiritualia & ulterius seipsum, secundum illud Apostoli II. ad Cor. xii. 15. *Ego autem libentissime impendam, & superimpendam ipse pro animabus vestris.*

ARTICULUS III. 870

Utrum perfectio consistat in præceptis, an in consiliis.

III. cont. cap. cxxx. & quodl. 15. cap. xxiv. ad 2. & op. xvii. cap. vi.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod perfectio vitæ non consistat in præceptis, sed in consiliis. Dicit enim Dominus Matth. xix. 21. *Si vis perfectus esse, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me.* Sed istud est consilium. Ergo perfectio attenditur secundum consilia; & non secundum præcepta.

Præ-

2. Præterea. Ad observantiam præceptorum omnes tenentur, cum sine de necessitate salutis. Si ergo perfectio christianæ vitæ consistat in præceptis, sequitur quod perfectio sit de necessitate salutis, & quod omnes ad eam teneantur: quod patet esse falsum.

3. Præterea. Perfectio christianæ vitæ attenditur secundum caritatem, ut dictum est (art. 1. hujus quæst.). Sed perfectio caritatis non videtur consistere in observantia præceptorum: quia perfectionem caritatis præcedit & augmentum, & inchoatio ipsius, ut patet per Augustinum super Canonic. Joann. (tract. ix. vers. med.). Non autem potest caritas inchoari ante observationem præceptorum: quia, ut dicitur Joan. xiv. 23. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.* Ergo perfectio vitæ non attenditur secundum præcepta, sed secundum consilia.

Sed contra est quod dicitur Deut. vi. 5. *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo: & Levit. xix. 18. dicitur: Dilige (a) proximum tuum sicut teipsum.* Hæc autem sunt duo præcepta, de quibus Dominus dicit Matth. xxiii. 40. *In his duobus præceptis universa lex pendet, & Propheta.* Perfectio autem caritatis, secundum quam dicitur vita christiana esse perfecta, attenditur secundum hoc quod Deum ex toto corde diligamus, & proximum sicut nos ipsos. Ergo videtur quod perfectio consistat in observantia præceptorum.

Respondeo dicendum, quod perfectio dicitur in aliquo consistere dupliciter: uno modo per se, & essentialiter; alio modo secundario, & accidentaliter. Per se quidem, & essentialiter consistit perfectio christianæ vitæ in caritate; principaliter quidem secundum dilectionem Dei, secundario autem secundum dilectionem proximi, de quibus dantur præcepta principalia divinæ legis, ut dictum est (quæst. xlii. art. 2. & 3.). Non autem dilectio Dei, & proximi cadit sub præcepto secundum aliquam mensuram; ita quod id quod est plus, sub consilio remaneat, ut patet ex ipsa forma præcepti, quæ perfectionem demonstrat; ut cum dicitur: *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo: totum enim, & perfectum idem sunt, secundum Philosophum in III. Physic. (text. 64.)* & cum dicitur: *Dilige proximum tuum sicut teipsum: unusquisque enim seipsum maxime diligit.* Et hoc ideo est, quia *spiritus præcepti caritas est, ut Apostolus dicit I. ad Timoth. 1.* In fine autem non adhibetur aliqua mensura, sed solum in his quæ sunt ad finem, ut Philosophus dicit in I. Politic. (cap. vi. à med.) sicut medicus non adhibet mensuram, quantum sanet, sed quantum medicina, vel dia-

S. Thom. Op. Tom. IV.

(A) Vigilata amicum.

ta utatur ad sanandum. Et sic patet quod perfectio essentialiter consistit in præceptis: unde Augustinus dicit in lib. de Perfectione justitiæ (cap. viii. vers. fin.) *Cur ergo non præcipitur homini ista perfectio, quamvis eam in hac vita nemo habeat?*

Secundario autem, & instrumentaliter perfectio consistit in consiliis: quæ omnia, sicut & præcepta, ordinantur ad caritatem; sed aliter, & aliter. Nam præcepta alia à præceptis caritatis ordinantur ad removendum ea quæ sunt caritati contraria, cum quibus scilicet caritas esse non potest; consilia autem ordinantur ad removendum impedimenta actus caritatis, quæ tamen caritati non contrariantur, sicut est matrimonium, occupatio negotiorum secularium, & alia hujusmodi. Unde Augustinus dicit in Enchirid. (cap. cxxi.) *Quæcumque mandat Deus (ex quibus unum est, Non mœchaberis) & quæcumque non jubentur, sed speciali consilio monentur (ex quibus unum est, Bonum est homini mulierem non tangere) tunc recte sunt, cum referuntur ad diligendum Deum, & proximum propter Deum, & in hoc sæculo, & in futuro.* Et inde est quod in collationibus Patrum (collat. 1. cap. vii. à med.) dicit Abbas Moyses: *Jejunia, vigilia, meditatio Scripturarum, nuditas, ac privatio omnium facultatum, non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt: quia non in ipsis consistit disciplinæ illius finis, sed per illa perveniuntur ad finem: & supra præmissit quod ad perfectionem caritatis ista gradibus ascendere nitimur.*

Ad primum ergo dicendum, quod in illis verbis Domini aliquid ponitur quasi via ad perfectionem; hoc scilicet quod dicitur: *Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus;* aliud autem subditur, in quo perfectio consistit, scilicet quod dicit: *Et sequere me.* Unde Hieronymus dicit super Mattheum (cap. xix. sup. illud: *Ecece nos relinimus, & c.*) quod *quia non sufficit tantum relinquere, Petrus adjungit quod perfectum est: Et secuti sumus te.* Ambrosius autem super illud Lucæ v. *Sequere me, dicit: Sequi jubet non corporis gressu, sed mentis affectu: quod fit per caritatem.* Et ideo ex ipso modo loquendi apparet quod consilia sunt quedam instrumenta perveniendi ad perfectionem, dum dicitur: *Si vis perfectus esse, vade, vende, & c.* quasi dicat: Hoc faciendo ad hunc finem pervenies.

Ad secundum dicendum, quod, sicut Augustinus dicit in libro de Perfectione justitiæ (cap. viii. ad fin.) *perfectio caritatis hominis in hac vita præcipitur: quia non velle curritur, si quo currendum est, nesciatur. Quomodo autem sciretur, si nullis præceptis ostenderetur?*

S.

Cum

Cum autem id quod cadit sub præcepto, diversimodo possit impleri, non efficitur transgressor præcepti aliquis ex hoc quod non optimo modo implet, sed sufficit quod quocumque modo impleat illud. Perfectio autem divinæ dilectionis universaliter quidem cadit sub præcepto; ita quod etiam perfectio parvie non excluditur ab illo præcepto, ut dicit Augustinus (loc. cit.) sed *transgressionem præcepti evadit qui quocumque modo perfectionem divinæ dilectionis attingit*. Est autem infimus divinæ dilectionis gradus, ut nihil supra eum, aut contra eum, aut æqualiter ei diligitur: à quo gradu perfectionis qui deficit, nullo modo implet præceptum. Est autem alius gradus perfectæ dilectionis, qui non potest impleri in via, ut dictum est (art. præc.) à quo qui deficit, manifestum est quod non est transgressor præcepti. Et similiter non est transgressor præcepti qui non attingit ad medios perfectionis gradus, dummodo attingat ad infimum.

Ad tertium dicendum, quod sicut homo habet quandam perfectionem suæ naturæ, statim cum nascitur, quæ pertinet ad rationem speciei; est autem alia perfectio ad quam per augmentum adducitur; ita etiam est quedam perfectio caritatis pertinet ad ipsam speciem caritatis, ut scilicet Deus super omnia diligatur, & nihil contra eum ametur; est autem alia perfectio caritatis etiam in hac vita, ad quam aliquis per aliquod spirituale augmentum pervenit; ut puta cum homo etiam à rebus licitis abstinet, ut liberius divinis obsequiis vacet.

ARTICULUS IV. 871

Utrum quicumque est perfectus, sit in statu perfectionis.

Quod. 1. art. 14. ad 2. & opusc. XVIIII. cap. XVIIII.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod quicumque est perfectus, sit in statu perfectionis. Sicut enim per augmentum corporale pervenitur ad perfectionem corporalem, ita per augmentum spirituale pervenitur ad perfectionem spirituales, ut dictum est (art. præc. ad 3.) Sed post augmentum corporale aliquis dicitur esse in statu perfectæ ætatis. Ergo etiam videtur quod post augmentum spirituale, cum quis jam adeptus est perfectionem, sit in statu perfectionis.

2. Præterea. Eadem ratione qua aliquid movetur de contrario in contrarium, movetur etiam aliquid de minori ad majus, ut dicitur in V. Physic. (text. 19.) Sed quando aliquis transmutatur de peccato ad gratiam, dicitur mutari statum, prout distinguitur status culpæ

à statu gratiæ. Ergo videtur quod pari ratione cum aliquis proficit de minori gratia ad majorem, quovis perveniat ad perfectum adipiscatur perfectionis statum.

3. Præterea. Statum adipiscitur aliquis ex hoc quod à servitute liberatur. Sed per caritatem aliquis liberatur à servitute peccati: quia *universa delicta operis caritas*, ut dicitur Proverb. x. 12. Sed perfectus dicitur aliquis secundum caritatem, ut dictum est (art. 7. huj. quæst.) Ergo videtur quod quicumque habet perfectionem, ex hoc ipso habeat perfectionis statum.

Sed contra est quod aliqui sunt in statu perfectionis qui omnino caritate, & gratia carent, sicut mali Episcopi, aut mali religiosi. Ergo videtur quod à contrario aliqui habent perfectionem vite, qui tamen non habent perfectionis statum.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. præc. art. 1.) status proprie pertinet ad conditionem libertatis, vel servitutis. Spirituales autem libertas, vel servitus potest in homine attendi dupliciter: uno modo secundum id quod interius agitur; alio modo secundum id quod agitur exterius. Ita quia, ut dicitur I. Reg. xvi. 7. *homines vident ea quæ patent, sed Deus intuetur cor*, inde est quod secundum interiore hominis dispositionem accipitur conditio spiritualis status in homine per comparisonem ad iudicium divinum; secundum autem ea quæ exterius aguntur, accipitur spiritualis status in homine per comparisonem ad Ecclesiam. Et sic nunc de statibus loquimur, prout scilicet ex diversitate statuum quadam Ecclesie pulchritudo consurgit.

Est autem considerandum, quod quantum ad homines, ad hoc quod aliquis adipiscatur statum libertatis, vel servitutis, requiritur primo quidem obligatio aliqua, vel absolutio: non enim ex hoc quod aliquis servit alieni, efficitur servus, quia etiam liberi servant, secundum illud ad Galat. v. 13. *Per caritatem spiritus servite invicem*: neque etiam ex hoc quod aliquis desinit servire, efficitur liber, sicut patet de servis fugitivis: sed ille proprie est servus qui obligatur ad servendum, & ille est liber qui à servitute absolvitur. Secundo requiritur quod obligatio prædicta cum aliqua solemnitate fiat; sicut & ceteris quæ inter homines obtinent perpetuum firmitatem, quadam solemnitate adhibetur. Sic ergo in statu perfectionis proprie dicitur aliquis esse, non ex hoc quod habet actum dilectionis perfectæ, sed ex hoc quod obligat se perpetuo cum aliqua solemnitate ad ea quæ sunt perfectionis.

Contingit etiam quod aliqui se obligant ad id quod non servant, & aliqui impleant ad quod

quod se non obligaverunt, ut patet Matth. xx. 12. de duobus filiis: quorum unus patri dicens: *Operare in vinea*, respondit; *no, & postea abiit*: alter autem respondens ait; *eo, & non abiit*. Et ideo nihil prohibet aliquos esse perfectos, qui non sunt in statu perfectionis, & aliquos esse in statu perfectionis, qui tamen non sunt perfecti.

Ad primum ergo dicendum, quod per augmentum corporale proficit aliquis in his quæ pertinent ad naturam; & ideo adipiscitur naturæ statum: præterea quia quod est secundum naturam, quodammodo immutabile est, in quantum natura determinatur ad unum. Et similiter per augmentum spirituale interius aliquis adipiscitur statum perfectionis quantum ad divinum iudicium; sed quantum ad distinctiones Ecclesiasticorum statuum non adipiscitur aliquis statum perfectionis, nisi per augmentum in his quæ exterius aguntur.

Ad secundum dicendum, quod illa etiam ratio procedit quantum ad interiorem statum; & tamen cum aliquis transit de peccato in gratiam, transit de servitute ad libertatem: quod non contingit per simplicem profectum gratiæ, nisi cum aliquis obligat se ad ea quæ sunt gratiæ.

Ad tertium dicendum, quod illa etiam ratio procedit quantum ad interiorem statum; & tamen licet caritas variet conditionem spiritualis servitutis, & libertatis; hoc tamen non facit caritatis augmentum.

ARTICULUS V. 882

Utrum Religiosi, & Prælati sint in statu perfectionis.

Opusc. XVIIII. cap. XVI.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod Prælati, & Religiosi non sint in statu perfectionis. Status enim perfectionis distinguitur contra statum incipientium, & proficientium. Sed non sunt aliqua genera hominum deputata specialiter statui proficientium, vel etiam incipientium. Ergo videtur quod nec etiam debeant esse aliqua genera hominum deputata statui perfectionis.

2. Præterea. Status exterior debet interiori statui respondere: alioquin incurritur mendacium, quod non solum est in falsis verbis, sed etiam in simulatis operibus, ut Ambrosius dicit in quodam serm. (xlii. de Temp. ante med.) Sed multi sunt Prælati, vel Religiosi, qui non habent interiorem perfectionem caritatis. Si ergo omnes Religiosi, & Prælati sint in statu perfectionis, sequitur quod quicumque eorum non sunt perfecti, sint

in peccato mortali, tamquam simulatores, & mendaces.

3. Præterea. Perfectio secundum caritatem attenditur, ut supra habitum est (art. 7. huj. quæst.) Sed perfectissima caritas videtur esse in Martyribus, secundum illud Joann. xv. 7. *Majorem dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis*: & super illud ad Hebr. xii. *Nonnumquam usque ad sanguinem*, &c. dicit Glossa (Aug. serm. xviii. de Verb. Apostol. cap. 7. circ. med.) Perfectior in hac vita nulla dilectio est eadem, ad quam sancti Martyres pervenerunt, quibus contra peccatum usque ad sanguinem certaverunt. Ergo videtur quod magis debeant perfectionis status attribui Martyribus quam Religiosis, & Episcopis.

Sed contra est quod Dionysius v. cap. Eccles. Hierarch. (circ. med.) attribuit perfectionem Episcopis tamquam perfectioribus; & in vi. cap. eiusdem libri (ante med.) attribuit perfectionem Religiosis, quos vocat *Monachos terrenaes*, id est Deo famulantes tamquam perfecti.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est (art. præc.) ad statum perfectionis requiritur obligatio perpetua ad ea quæ sunt perfectionis, cum aliqua solemnitate. Utrumque autem horum competit Religiosis, & Episcopis. Religiosi enim se voto attrinunt ad hoc quod à rebus secularibus se abstineant, quibus licite uti poterant; ad hoc quod liberius Deo vacent: in quo consistit perfectio præsentis vite. Unde Dionysius dicit vi. cap. Eccles. Hierarch. (loc. cit.) de Religiosis loquens: *Alii quidem terrenaes, id est famulos Dei, ex puro servitio, & famularu; alii vero Monachos ipsi nominant ex indivisibili; & singulari vna vivente ipsi ex indivisibili sanctis convocationibus, id est contemplationibus, ad deformem unitatem, & amabilem Deo perfectionem*. Horum etiam obligatio fit cum quadam solemnitate professionis, & benedictionis: unde & ibidem subdit Dionysius: *Propter quod perfectissimi ipsi donant gratiam sancta legitimo, quadam ipsi digna est sanctificativa invocatio*.

Similiter etiam Episcopi obligant se ad ea quæ sunt perfectionis, pastorale assumentes officium; ad quod pertinet ut *animam suam ponat pastor pro ovibus suis*, sicut dicitur Joann. x. 15. Unde Apostolus dicit I. ad Timoth. ult. 12. *Confessus bonam confessionem coram multis testibus, id est in sua ordinatione, ut Glossa (interl.) ibidem dicit*. Adhibetur etiam quadam solemnitas consecrationis simul cum professione prædicta, secundum illud II. ad Timoth. 1. 6. *Resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem*

Ss 3 ma-

manuum in carum: quod Glossa (interl.) exponit de gratia episcopali. Et Dionysius dicit v. cap. Eccl. Hierar. (verf. fin.) quod summus Sacerdos, idest Episcopus, in sua ordinatione habet eloquium super capite sanctissimam superpositionem; ut significetur quod ipse est participatio integræ totius hierarchicæ virtutis, & quod ipse non solum sit illuminatus omnium (quod pertinet ad sanctas locutiones, & ad honores) sed quod etiam hoc sibi tradat.

Ad primum ergo dicendum, quod inchoatio, & augmentum non queritur propter se, sed propter perfectionem: & ideo ad solum perfectionis statum aliqui homines cum quadam obligatione, & solemnitate assumuntur.

Ad secundum dicendum, quod homines statum perfectionis assumunt, non quasi profitescentes seipso perfectos esse, sed profitescentes se ad perfectionem tendere: unde & Apostolus dicit ad Philipp. 1. 11. 12. Non quod jam comprehenderit, aut jam perfectus sim; sequor autem, si quo modo comprehendam: & postea subdit: Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus. Unde non committit aliquis mendacium, vel simulationem ex hoc quod non est perfectus, qui statum perfectionis assumit, sed ex eo quod ab intentione perfectionis animus revocatur.

Ad tertium dicendum, quod martyrium in actu perfectissimo caritatis consistit. Actus autem perfectionis non sufficit ad statum faciendum, ut dictum est (art. præc.)

ARTICULUS VI. 873

Utrum omnes Prælati Ecclesiastici sint in statu perfectionis.

Opusc. xviii. cap. xxii. xxiii. xxv. & xxvi.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod omnes Prælati Ecclesiastici sint in statu perfectionis. Dicit enim Hieronymus super ep. ad Tit. (cap. 1. sup. illud: Constituas per Civitates, &c.) Olim idem Presbyter, qui & Episcopus: & postea subdit: Sicut ergo Presbyteri sciunt, se Ecclesie consuetudine ei qui sibi præpositus fuerit, esse subditos; ita Episcopi noverint, se magis consuetudine quam dispositionis dominicæ veritate Presbyteris esse majores, & in communi debere Ecclesiam regere. Sed Episcopi sunt in statu perfectionis. Ergo & Presbyteri habentes curam animarum.

2. Præterea. Sicut Episcopi suscipiunt curam animarum cum consecratione, ita etiam Presbyteri curati, & Archidiaconi; de quibus super illud Act. vi. Considerate, fratres, viros boni testimonii septem, &c. dicit Glossa (ordin. Bedæ) „Hic discernant Apostoli per Ecclesiam, siam constitui septem diaconos, qui essent

„sublimioris gradus, & quasi columna: proximi, mi circa aram.“ Ergo videtur quod ipsi etiam sint in statu perfectionis.

3. Præterea. Sicut Episcopi obligantur ad hoc quod animam suam ponant pro ovibus suis, ita & Presbyteri curati, & Archidiaconi. Sed hoc pertinet ad perfectionem caritatis, ut supra dictum est (art. 2. hujus quæst. ad 3.) Ergo videtur quod etiam Presbyteri curati, & Archidiaconi sint in statu perfectionis.

Sed contra est quod Dionysius dicit in v. cap. Eccl. Hierar. (circ. med.) Pontificum quidem ordo consummatus est, & perfectior; sacerdotum autem illuminatus, & lucidatus; ministrantium vero purgatus, & discretior. Ex quo patet quod perfectio solis Episcopi attribuitur.

Respondeo dicendum, quod in Presbyteris, & Diaconibus curam habentibus animarum duo possunt considerari, scilicet ordo, & cura. Ordo autem ipse ordinatur ad quandam actum in divinis officiis. Unde supra dictum est (quæst. præc. art. 3. ad 3.) quod distinctio ordinum sub distinctione officiorum continetur. Unde per hoc quod aliqui suscipiunt Sacrum Ordinem, accipiunt potestatem quosdam sacros actus perficiendi; non autem obligantur ex hoc ipso ad ea quæ sunt perfectionis, nisi quatenus apud occidentale Ecclesiam in susceptione Sacri Ordinis emittitur continentia votum, quod est unum eorum quæ ad perfectionem pertinent, ut infra dicitur (quæst. clxxxvi. art. 4.) Unde patet quod ex hoc quod aliquis accipit Sacrum Ordinem, non ponitur simpliciter in statu perfectionis; quamvis interior perfectio ad hoc requiratur quod aliquis digne hujusmodi actus exerceat.

Similiter etiam nec ex parte curæ quam suscipiunt, ponuntur in statu perfectionis. Non enim obligantur ex hoc ipso vinculo perpetui voti ad hoc quod curam animarum relinquunt; sed possunt eam deserere, vel transiundo ad Religionem, etiam absque licentia Episcopi, ut habetur in Decretis xix. quæst. 11. (cap. Dux sunt) vel etiam cum licentia Episcopi potest aliquis Archidiaconus Archidiaconatum, vel Parochiam dimittere, & simplicem præbendam accipere sine cura: quod nullo modo liceret, si esset in statu perfectionis: Nemo enim manus mittens ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei, ut dicitur Luc. ix. 62.

Episcopi autem, quia sunt in statu perfectionis, non nisi auctoritate Summi Pontificis, ad quem etiam solum pertinet in votis perpetuis dispensare, possunt episcopalem curam deserere, & ex certis causis, ut infra dicitur (quæst. clxxxv. art. 4.) Unde manifestum est quod non omnes Prælati sunt in statu perfectionis, sed soli Episcopi.

Ad

Ad primum ergo dicendum, quod de Presbytero, & Episcopo dupliciter loqui possumus. Uno modo quantum ad nomen: & sic olim distinguebantur Episcopi, & Presbyteri. Nam Episcopi dicuntur ex eo quod superintendant, sicut dicit Augustinus XIX. de Civitat. Dei (cap. xix. à med.) Presbyteri autem in Græco dicuntur quasi seniores. Unde & Apostolus communitur utriusque nomine Presbytero quantum ad utroque, cum dicitur I. Timoth. vi. 18. Qui bene præsent Presbyteri, duplici honore digni habeantur: & similiter etiam nomine Episcoporum: unde dicit Ad. xx. 28. Presbyteris Ephesinæ Ecclesie loquens: Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei. Sed secundum rem semper inter eos fuit distinctio, etiam tempore Apostolorum, ut patet per Dionysium v. cap. Eccl. Hierar. (circ. med.) & Luc. x. super illud: Post hæc autem designavit Dominus, &c. dicit Glossa (ord. Bed.) „Sicut in Apostolis forma est Episcoporum; sic in septuaginta duobus discipulis forma est Presbyterorum secundi ordinis.“ Postmodum tamen ad schisma vitandum necessarium fuit ut etiam nomina distinguerentur, ut scilicet majores dicerentur Episcopi, minores autem Presbyteri. Dicere autem, Presbyteros non differre ab Episcopis, inter dogmata hæretica numerat Augustinus in lib. de Hæres. (hæresi 53.) ubi dicit, quod (a) Ariani dicebant, Presbyterum ab Episcopo nulla differentia debere discerni.

Ad secundum dicendum, quod Episcopi principaliter habent curam ovium suæ Diocesis; Presbyteri autem curati; & Archidiaconi habent aliquas subordinationes sub Episcopis. Unde super illud I. ad Corinth. xii. Alii opulationes, alii gubernationes, dicit Glossa (interl.) „Opulationes, idest eos qui majoribus ferunt opem, ut Titus Apostolo, vel Archidiaconi Episcopis: Gubernationes, scilicet, cet minorum personarum prælationes, ut Presbyteri sunt, qui plebi documento sunt.“ Et Dionysius dicit v. cap. Eccl. Hierar. (ante med.) quod sicut universam hierarchiam videmus in Jesu terminatam; ita unamquamque functionem in proprio divino Hierarcha, idest Episcopo. Et xvi. quæst. 1. (cap. Censuris) dicitur: Omnibus Presbyteris, & Diaconibus attendendum est, ut nihil absque proprii Episcopi licentia agant. Ex quo patet quod ita se habent ad Episcopum, sicut balavi, vel Prepositi ad Regem: & propter hoc sicut in mundanis potestatibus solus Rex benedictionem solemnem accipit, alii vero per simplicem commissionem instituantur; ita etiam in Ecclesia cura episco-

palis cum solemnitate consecrationis committitur; cura autem Archidiaconatus, vel Plebanatus cum simplici infusione; consecrantur tamen in susceptione ordinis etiam antequam curam habeant.

Ad tertium dicendum, quod sicut Plebani, & Archidiaconi non habent principaliter curam, sed administrationem quamdam, secundum quod eis ab Episcopo committitur; ita etiam ad eos non pertinet principaliter pastorale officium, nec obligatio ponendi animam pro ovibus, sed in quantum participant de cura. Unde magis habent quoddam officium ad perfectionem pertinens, quam obtineant perfectionis statum.

ARTICULUS VII. 874

Utrum status Religiosorum sit perfectior quam status Prælatorum.

Inf. quæst. clxxxv. art. 8. corp. & quod. 111. art. 17. corp. & opusc. xviii. cap. xviii. xviii. & xix. & Math. xix.

Ad septimum sic proceditur. Videtur quod status Religiosorum sit perfectior quam status Prælatorum. Dominus enim dicit Mat. xix. 21. Si vis perfectus esse, vade, vende omnia que habes, & da pauperibus: quod faciunt Religiosi. Non autem ad hoc tenentur Episcopi: dicitur enim xii. quæst. 1. (cap. xix.) Episcopi de rebus propriis, vel acquisitis, vel quicquid de proprio habent, hereditibus suis, si voluerint, derelinquant. Ergo Religiosi sunt in perfectiori statu quam Episcopi.

2. Præterea. Perfectio principalis consistit in dilectione Dei quam in dilectione proximi. Sed status Religiosorum directe ordinatur ad dilectionem Dei: unde & ex Dei servitio, & famulatu nominantur, ut Dionysius dicit vi. cap. Eccl. Hierar. (ante med.) Status autem Episcoporum videtur ordinari ad dilectionem proximi, cujus curæ superintendunt, unde & nominantur, ut patet per Augustinum XIX. de Civitat. Dei (cap. xix. à med.) Ergo videtur quod status Religiosorum sit perfectior quam status Episcoporum.

3. Præterea. Status Religiosorum ordinatur ad vitam contemplativam, quæ potior est quam vita activa, ad quam ordinatur status Episcoporum: dicit enim Gregorius in Pastor. (part. 1. cap. vii. ante med.) quod per vitam activam prodesse proximis cupiens vitam, officium predicationis appetit;

(a) Ita optime cod. Alcan. & alius quo utebatur Nicolajus, item Theologi. Al. Arriani.

vit; per contemplativam vero Hieremias amari conditur sedulo inherere desiderans, ne missi ad predicandum debeat, contradicit. Ergo videtur quod status Religiosorum sit perfectior quam status Episcoporum.

Sed contra. Nulli licet à majori statu ad minorem transire: hoc enim esset retro aspicere. Sed potest aliquis à statu Religionis transire ad statum Episcopalem: dicitur enim xviii. quæst. 1. (cap. Statutum) quod *Sacra Ordinatio de Monacho Episcopum facit*. Ergo status Episcoporum est perfectior quam status Religiosorum.

Respondeo dicendum, quod, sicut Augustinus dicit XII. super Genes. ad lit. (cap. xvi. à med.) *semper agens prostantius est patiente*. In genere autem perfectionis secundum Dionysium (cap. v. & vi. Caest. Hierar.) Episcopi se habent ut perfectiores, Religiosi autem ut perfecti; quorum unum pertinet ad actionem, alterum autem ad passionem. Unde manifestum est, quod status perfectionis potior est in Episcopis quam in Religiosis.

Ad primum ergo dicendum, quod abrenuntiationi propriarum facultatum dupliciter considerari potest. Uno modo secundum quod est in actu: & sic in ea non consistit essentialiter perfectio, sed est quoddam perfectionis instrumentum, sicut supra dictum est (art. 3. huj. quæst.). Et ideo nihil prohibet statum perfectionis esse sine abrenuntiatione propriarum; sicut etiam dicendum est de aliis exterioribus observantiis. Alio modo potest considerari secundum preparationem, ut scilicet homo sit paratus, si fuerit opus, omnia dimittere, vel distribuere: & hoc pertinet directe ad perfectionem. Unde Augustinus dicit in lib. H. de Qq. Evang. (quæst. xi. parum à princ.) *Offendit Dominus filius sapientie intelligere, non in abstinendo, nec in manducando esse justitiam, se in aequanimitate tolerandi inopiam*. Unde & Apostolus dicit (Philip. iv. 12.) *Scio & abundare, & penuriam pati*. Ad hoc autem maxime tenentur Episcopi quod omnia sua pro honore Dei, & salute sui gregis contemnunt, cum opus fuerit, vel pauperibus sui gregis largiendo, vel rapinam bonorum suorum cum gaudio sustinendo.

Ad secundum dicendum, quod hoc ipsum quod Episcopi intendunt his quæ pertinent ad proximorum dilectionem, provenit ex abundantia dilectionis divine. Unde Dominus primo à Petro quaesivit an eum diligeret; & postea ei sui gregis curam commisit: & Gregorius dicit in Pastoralis (part. 1. cap. v. parum ante med.) *Si dilectionis testimonium est cura pastoralis, quisquis virtutibus pollens gregem*

(a) *Vulgata*; Memoriam abundantie suavitatis tuae eructabunt.

Dei renuit pacere. Pastorem summum convincitur non amare. Hoc autem est majoris dilectionis signum ut homo propter amicum etiam illi serviat quam si soli amico velit servire.

Ad tertium dicendum, quod, sicut Gregorius dicit in Pastoralis (part. 11. cap. 1.) *Sit Presul astone precipuus, praecantibus contemplatione suspensus*: quia ad ipsos pertinet non solum propter seipsos, sed propter instructionem aliorum contemplari. Unde Gregorius dicit super Ezech. (hom. v. parum à med.) quod de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus dicitur Psalm. cxlv. 7. (a) *Memoriam suavitatis tuae eructabunt*.

ARTICULUS VIII. 875

Utrum Presbyteri curati, & Archidiaconi sint majoris perfectionis quam Religiosi.

Quodl. 1. art. 14. ad 2. & quodl. 111. art. 174 & episc. xviii. cap. xx. & xxi. & Math. xix.

AD octavam sic proceditur. Videtur quod etiam Presbyteri curati, & Archidiaconi sint majoris perfectionis quam Religiosi. Dicit enim Chryostomus in suo Dialog. (secundum lib. XVI. de Sacerdot. cap. iv. implic. & cap. vii. in princ.) *Si talem mihi aliquem adducas Monachum, qualis, ut secundum exaggerationem dicam, Elias fuit; non tamen illi comparandus est qui traditus populo, & multorum peccata ferre compulsus, immobilis perseverat, & fortis*: & paulo post dicit (cap. vii. parum à princ.) *Si quis proponeret opinionem, ubi mallem placere, in officio sacerdotali, an in solitudine Monachorum, suae comparationis eligerem illud quod prius dixi*: & in eodem libro (cap. v. in princ.) dicit: *Si quis bene administrato Sacerdotio, illius propositi, scilicet Monachalis, sudores conferat, tantum eos distare reperiet, quantum inter privatum distat, & Regem*. Ergo videtur quod Sacerdotes habentes curam animarum sint perfectiores Religiosi.

Præterea. Augustinus dicit in epist. ad Valer. (epist. xxi. al. cxlvi. in princ.) *Cogitet religiosa prudentia tua, nihil esse in hac vita, & maxime hoc tempore, difficultius, laboriosius, periculosius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio; sed apud Deum nihil beatius, si eo modo milititer, quo nosse Imperator jubet*. Non ergo Religiosi sunt perfectiores Presbyteris, aut Diaconibus.

Prz-

3. Præterea. Augustinus dicit ad Aurel. (epist. lx. al. lxxvi. in med.) *Nimis dolendum est, si ad tam ruinofam superbiam monachos furzamus, & tam gravi contumelia Clericos dignos putemus, ut scilicet dicatur, quod malus Monachus bonus Clericus est, cum aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat*: & paulo ante præmittit, *non esse viam dandam servis Dei, id est Monachis, ut se facilius putent eligi ad aliquid melius, scilicet Clericatum, si facti fuerint deteriores, scilicet objecto Monachatu*. Ergo videtur quod illi qui sunt in statu Clericali, sint perfectiores Religiosis.

4. Præterea. Non licet de statu majori ad minorem transire. Sed de statu Monastico transire licet ad officium Presbyteri curam habentis, ut patet xvi. quæst. 1. (cap. xxviii.) ex decreto Gelasii Papæ, qui dicit: *Si quis Monachus fuerit, qui venerabilis vita merito, Sacerdotio dignus videatur, & Abbas, sub cuius imperio Regi Christo militat, illum fieri Presbyterum petierit, ab Episcopo debet eligi, & in loco quod iudicaverit ordinari*. Et Hieronymus dicit ad Rusticum Monachum (epist. iv. inter med. & fin.) *Sic vive in Monasterio ut Clericus esse merearis*. Ergo Presbyteri curati, & Archidiaconi sunt perfectiores Religiosis.

5. Præterea. Episcopi sunt in statu perfectiori quam Religiosi, ut ex supra dictis patet (art. præc.) Sed Presbyteri curati, & Archidiaconi ex eo quod habent curam animarum, similiores sunt Episcopis quam Religiosis. Ergo sunt majoris perfectionis.

6. Præterea. Virtus consistit circa difficile, & bonum, ut dicitur in II. Ethic. (cap. 117. circ. fin.) Sed difficilius est quod aliquis bene vivat in officio Presbyteri curati, vel Archidiaconi, quam in statu Religionis. Ergo Presbyteri curati, vel Archidiaconi sunt perfectioris virtutis, quam Religiosi.

Sed contra est quod dicitur xix. quæst. 11. cap. Dicit: *Si quis in Ecclesia sua sub Episcopo populum retinet, & seculariter vivit, si afflatus Spiritu Sancto in aliquo monasterio, vel regulari canonica salvare se voluerit, quia lege privata ducitur, nulla ratio exigit ut lege publica contringatur*. Sed non ducitur aliquis à lege Spiritus Sancti, que ibi dicitur lex privata, nisi in aliquo perfectior. Ergo videtur quod Religiosi sint perfectiores quam Archidiaconi, vel Presbyteri curati.

Respondeo dicendum, quod comparatio supereminente non habet locum inter aliquos ex ea parte in qua conveniunt, sed ex ea parte in qua differunt. In Presbyteris autem curatis, & Archidiaconis tria est considerare, scilicet status, ordinem, & officium. Ad statum pertinet quod Saculares sint; ad ordinem,

quod sint Sacerdotes, vel Diaconi; ad officium, quod curam animarum habeant sibi commissam. Si ergo ex alia parte ponamus (a) statum Religiosum, ordine Diaconum, vel Sacerdotem, officio curam animarum habentem, sicut plerique monachi, & canonici, regulares habent; in primo quidem excellit, in aliis autem par erit. Si ergo attendat secundus à primo statu, & officio, conveniat autem ordine, sicut sunt Religiosi Sacerdotes, & Diaconi curam animarum non habentes; manifestum est quod secundus primo erit statu quidem excellentior, officio autem minor, ordine vero æqualis.

Est ergo considerandum, quæ præminentia potior sit, utrum status, vel officii: circa quod duo attendenda videntur, scilicet bonitas, & difficultas. Si ergo fiat comparatio secundum bonitatem, sic præfertur status Religionis officio Presbyteri curati, vel Archidiaconi: quia Religiosus totam vitam suam obligat ad perfectionis studium; Presbyter autem curatus, vel Archidiaconus non obligat totam vitam suam ad curam animarum, quæ Episcopus; nec etiam ei competit principalem curam subditorum habere, sicut Episcopo; sed quædam particularia circa curam animarum eorum officio committuntur, ut ex dictis patet (art. 6. hujus quæst. ad 2.) Et ideo comparatio status Religionis ad eorum officium est sicut universalis ad particulare, & sicut holocausti ad sacrificium, quod est minus holocausto, ut patet per Gregorium super Ezech. (hom. xx. post med.) Unde & xix. quæst. 1. cap. 1. dicitur: *Clerici qui Monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberor eis ab Episcopis in Monasteria oportet largiri ingressus*.

Sed hæc comparatio intelligenda est secundum genus operis: nam secundum caritatem operantis contingit quandoque quod opus ex genere suo minus existens magis sit meritum, scilicet si ex majori caritate fiat.

Si vero attendatur difficultas bene continentis in Religione, & in officio habentis curam animarum, sic difficilius est bene contineri cum cura animarum propter exteriora pericula: quamvis conversatio Religiosis sit difficilius quantum ad ipsum genus operis, propter arduitatem observantiæ regularis.

Si vero Religiosus etiam ordine careat, sicut patet de conversis religionum; sic manifestum est excellere præminentiam ordinis quantum ad dignitatem: quia per sacrum ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria, quibus ipsi Christo servit in sacramento altaris; ad quod requiritur major sanctitas interfor quam requirit etiam Reli-

(a) Al. statum.

gionis status: quia, sicut Dionysius dicit vi. cap. Eccles. Hierar. (circ. med.) *monasticus ordo debet sequi sacerdotales ordines, & ad eorum imitationem ad divina ascendere.* Unde gravius peccat, cæteris paribus, Clericus in Sacris Ordinibus constitutus, si aliquid contrarium sancritati agat, quam aliquis Religiosus qui non habet ordinem sacrum; quamvis laicus Religiosus teneatur ad observantias regulares, ad quas illi qui sunt in Sacris Ordinibus, non tenentur.

Ad primum ergo dicendum, quod ad illas auctoritates Chrysostomi breviter responderi possit, quod non loquitur de Sacerdote curato minoris ordinis, sed de Episcopo, qui dicitur summus Sacerdos: & hoc convenit intentioni illius libri, in quo consolatur se, & Basilium de hoc quod erant in Episcopos electi. Sed, hoc prætermisso, dicendum est, quod loquitur quantum ad difficultatem. Præmittit enim (cap. vi. in fin.) *Cum fuerit gubernator in medijs sustibus, & de tempestate navem liberare poterit, tunc merito testimonium perfecti gubernatoris ab omnibus promeretur.* Et post concludit, quod supra positum est (in arg.) de Monacho, qui non comparandus est illi qui transisus populi immobilis perseverat. Et subdit causam: quia *sicut in tranquillitate, ita in tempestate gubernavit seipsum.* Ex quo nihil aliud ostendi potest, nisi quod periculosior est status habitus curam animarum, quam Monachi: in majori autem periculo innocentem se servare, est majoris virtutis iudicium. Sed hoc etiam ad magnitudinem virtutis pertinet quod aliquis vitæ pericula Religionem intrando: unde non dicit, quod mallet esse in officio sacerdotali quam in solitudine Monachorum; sed quod mallet placere in hoc quam in illo, quia hoc est majoris virtutis argumentum.

Ad secundum dicendum, quod etiam illa auctoritas Augustini manifeste loquitur quantum ad difficultatem, quæ ostendit magnitudinem virtutis in his qui bene converlantur, sicut dictum est (in solut. præc.)

Ad tertium dicendum, quod Augustinus ibi comparat Monachos Clericis quantum ad distantiam Ordinis, non quantum ad distantiam Religionis, & secularis vite.

Ad quartum dicendum, quod illi qui à statu Religionis assumuntur ad curam animarum, cum prius essent in Sacris Ordinibus constituti, assequuntur aliquid quod prius non habebant, scilicet officium curæ; non autem deponunt quod prius habebant, scilicet Religionis statum. Dicitur enim in Decretis xvi. quest. 1. (cap. 111.) *De Monachis qui diu morantes in Monasteriis, si postea ad Clericatus ordinem pervenerint, statim non debere cor à priori professione discedere.* Sed Presbyteri curati, vel Archidiaconi, quando Religionem ingre-

diuntur, curam deponunt, ut adipiscantur perfectiorem statum. Unde ex hoc ipso excellentia ex parte Religionis ostenditur. In hoc autem quod Religiosi laici assumuntur in Clericatum, & ad Sacros Ordines, manifeste promouentur ad melius, sicut supra dictum est (in arg. 4.) Et hoc ostenditur ex ipso modo loquendi, cum Hieronymus dicit: *Sic in Monasterio vive ut Clericus esse merearis.*

Ad quintum dicendum, quod Presbyteri curati, & Archidiaconi sunt similiore Episcopis, quam Religiosi, quantum ad aliquid, scilicet quantum ad curam animarum, quam secundario habent; sed quantum ad perpetuam obligationem, quæ requiritur ad statum perfectionis, similiore sunt Episcopo Religioso, ut ex supra dictis patet (art. 5. & 6. hujus quest.)

Ad sextum dicendum, quod difficultas, quæ est ex arduitate operis, addit ad perfectionem virtutis; difficultas autem quæ provenit ex exterioribus impedimentis quandoque quidem dimittit perfectionem virtutis, puta cum aliquis non tantum virtutem amat, ut impedimenta virtutis declinare velit, secundum illud Apostoli I. ad Corinth. ix. 25. *Omnia qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet* quandoque vero est signum perfectioris virtutis, puta cum alicui ex inopinato, vel ex necessaria causa impedimenta virtutis occurrunt, propter quæ tamen à virtute non declinat. In statu autem Religionis est major difficultas ex arduitate operum; sed in his qui in sæculo vivunt qualitercumque, est major difficultas ex impedimentis virtutis, quæ Religiosi per omnia provide vitaverunt.

QUÆSTIO CLXXXV.

De iis quæ pertinent ad statum Episcoporum,

in octo articulis divisa.

Deinde considerandum est de his quæ pertinent ad statum Episcoporum: & circa hoc quaeruntur octo.

Primo, utrum liceat Episcopatum appetere.

Secundo, utrum liceat Episcopatum finaliter recusare.

Tertio, utrum oporteat ad Episcopatum eligere meliorem.

Quarto, utrum Episcopus possit ad Religionem transire.

Quinto, utrum liceat ei corporaliter subditos suos deserere.

Sexto, utrum possit habere proprium.

Scp.

Septimo, utrum peccet mortaliter bona ecclesiastica pauperibus non erogando.

Octavo, utrum religiosi qui ad Episcopatum assumuntur, teneantur ad observantias regulares.

ARTICULUS I. 876

Utrum liceat Episcopatum appetere.

Quod. 11. art. 11. & quod. 111. art. 9. cor. & quod. 1. cor. 1. cor. & quod. 111. art. 18. & episc. xviii. cap. xix. & I.

Tim. 111.

AD primum sic proceditur. Videtur quod liceat Episcopatum appetere. Dicit enim Apostolus I. ad Timoth. 111. 1. *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Sed licitum est, & laudabile bonum opus desiderare. Ergo etiam laudabile est desiderare Episcopatum.

2. Præterea. Status Episcoporum est perfectior quam religiosorum status, ut supra habitum est (quæst. præc. art. 7.) Sed laudabile est quod aliquis desideret ad statum religionis transire. Ergo etiam laudabile est quod aliquis appetat ad Episcopatum promoveri.

3. Præterea. Proverb. xi. 26. dicitur: *Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis benedictus autem super caput vendentium.* Sed ille qui est idoneus & vita, & scientia ad Episcopatum, videtur frumenta spiritualia abscondere, si se ab Episcopatu subtrahat; per hoc autem quod Episcopatum accipit, ponitur in statu frumentum spiritualia dispensandi. Ergo videtur quod laudabile sit Episcopatum appetere, & vituperabile ipsum recusare.

4. Præterea. Facta Sanctorum, quæ in sacra Scriptura narrantur, nobis proponuntur in exemplum, secundum illud ad Rom. xv. 4. *Quaecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt.* Sed legitur Isa. vi. quod Isaïas se obtulit ad officium predicationis: quod præcipue competit Episcopis. Ergo videtur quod appetere Episcopatum sit laudabile.

Sed contra est quod Augustinus dicit XIX. de civit. Dei (cap. xix. à med.) *Locus superior, sine quo populus regi non potest, est ita administratur ut decet, tamen indecenter appetitur.*

Respondeo dicendum, quod in Episcopatu tria possunt considerari. Quorum unum est principale, & finale, scilicet episcopalis operatio, per quam utilitatem proximorum intenditur, secundum illud Joan. ult. 17. *Patce oves meas.* Aliud autem est altitudo gradus, quia Episcopus super alios constituitur, secundum illud Matth. xxiv. 45. *Fidelis servus, & prudens, quem constituit Dominus super famili-*

nam suam. Tertium autem est, quod consequenter se habet ad illa, scilicet reverentia, & honor, & sufficientia temporarium, secundum illud I. ad Tim. vi. 17. *Qui bene præsentem presbyteri, digni honore digni habeantur.* Appetere ergo Episcopatum ratione huiusmodi circumstantium honorum, manifestum est quod est illicitum, & pertinet ad cupiditatem, vel ambitionem. Unde contra Pharisæos Dominus dicit Matth. xxiii. 6. *Anam primum recubitis in caenis, & primas cathedras in synagoga, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.*

Quantum autem ad secundum, scilicet ad celsitudinem gradus, appetere Episcopatum est presumptuosum. Unde Dominus arguit discipulos Matth. xx. 25. *primatum quaerentes, dicens: Scitis quia principes gentium dominantur eorum: ubi Chrysostomus (hom. lxxvi. in Math. à med.) dicit, quod, per hoc ostendit, quod gentile est primatus cupere, & sic gentium comparatione eorum animam attingunt, tuam convertit.*

Sed appetere proximum prodesse, est secundum se laudabile, & virtuosum. Verum quia, prout est episcopalis actus, habet annexam gradus celsitudinem, presumptuosum videtur quod aliquis præse appetat ad hoc quod subditis proficiat, nisi manifesta necessitate imminente; sicut Gregorius dicit in Pastor. (part. 1. cap. viii. circ. med.) *quod tunc laudabile erat Episcopatum querere, quando per hunc quemquam dubium non erat ad suspiciosa gratiora pervenire: (unde non de facili inveniebatur qui hoc onus assumeret;) præsertim cum aliquis caritatis zelo divinitus ad hoc incitatur, sicut Gregorius dicit in Pastor. (part. 1. cap. vii. ante med.) quod Isaias prodesse proximi cupiens, laudabiliter officium predicationis appetit.*

Potest tamen absque presumptione quilibet appetere talia opera facere, si eum contingeret in tali officio esse, vel etiam se esse dignum ad talia opera exequenda; ita quod opus bonum cadat sub desiderio, non autem primatus dignitatis. Unde Chrysostomus (alius Auctor) dicit super Matth. (hom. xxxv. in oper. imperf. aliquant. à med.) *Opus quidem desiderare bonum, bonum est; primum autem honoris concupiscere, vanitas est. Primum enim fugientem se desiderat, desiderantem se bonet.*

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut Gregorius dicit in Past. (part. 1. cap. viii.) *illo tempore hoc dixit Apostolus quod ille qui plebibus præsit, primus ad martiriis tormenta dicebatur: & sic nihil aliud erat quod in Episcopatu appeti posset, nisi bonum opus.* Unde Augustinus dicit XIX. de civit. Dei (cap. xix. à med.) quod Apostolus dicens: *Qui Episcopatum desi-*

T

desi-